

Софија И. Мијовић¹
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Катедра за германистику
ORCID 0009-0002-1172-1244

О ТВОРБИ ПРИДЕВА У ОКВИРУ ПАНДЕМИЈЕ КОВИДА-19: КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА САВРЕМЕНОГ НЕМАЧКОГ И СРПСКОГ ЈЕЗИКА²

У раду се анализирају творбено-семантички аспекти лексичких јединица савременог немачког и српског језика насталих као последица пандемије ковида-19. Полазећи од чињенице да су досадашња истраживања ове лексике преваходно била усмерена на разнолике могућности у грађењу именица оба језика, рад обухвата исцрпну анализу творбе придева који се јављају у јавном дискурсу од 2020. године, како у оквиру сваког језика понаособ, тако и на контрастивном плану. Анализом су обухваћени примери настали у раној фази пандемије, током њеног трајања, као и у постпандемијском периоду. Рад примењује структурно-семантички приступ који издавањем и идентификацијом творбено-морфолошких елемената описује све моделе и обрасце који учествују у њиховом настанку, као и процесе којима се конституишу значења ексцерпираних придева. Циљ контрастивне анализе јесте да прикаже начине на које су немачки и српски, са аспекта творбе речи, обликовали своје новонастале придевске структуре током пандемије, као и степен њихове међусобне сличности и различитости.

Кључне речи: творба речи, придеви, пандемија, ковид-19, вирус корона, немачки језик, српски језик, контрастивна анализа

1. УВОД

Предмет овог контрастивног истраживања представља творбена и семантичка анализа придева насталих услед појаве и ширења вируса САРС-КоВ-2 и болести ковид-19. Пандемија вируса корона³, која се почетком 2020. године развила у догађај који је преобликовао свет на

1 sofija.mijovic@filum.kg.ac.rs

2 Овај чланак је првобитно изложен као усмено саопштење под истим насловом на XIX међународном научном скупу *Српски језик, књижевност, уметност* (25–26. октобра 2024), одржаном на Филолошко-уметничком факултету Универзитета у Крагујевцу.

3 Иако су у српском језику присутни и други називи, у раду ће бити употребљавана варијанта *вирус корона*, који је нормативно препоручен од стране Одбора за стандардизацију језика (Комисија бр. 7 од 7. октобра 2020. године, Одлука бр. 72): <https://dais.sanu.ac.rs/bitstream/handle/123456789/10693/odbor.korona.2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

глобалном нивоу, утицала је и на друштвену стварност, а самим тим и на лексички фонд немачког и српског језика.

Будући да језик и ванјезичка стварност представљају нераскидиве феномене и неминовно доводе до промена у језику (уп. Мерс 2021: 141), у раду се најпре полази од три основна покретача језичке промене које истиче Улрих (2020: 12–20): језичка иновација, језичка економија и језичка варијација. Језичка иновација (*sprachliche Innovation*) представља централни аспект рада, јер обухвата стварање неологизама и окказионализама, као и прилагођавање медицинских термина свакодневном језику. Језичка економија (*sprachliche Ökonomie*) објашњава појаву нових лексичких јединица, овде придева, са циљем ефикаснијег описа новонасталих феномена. Језичка варијација (*sprachliche Variation*) обухвата значењске и евентуалне стилске нијансе новоформираних придева, нарочито у медијском и дигиталном дискурсу.

Да би се теоријски поткрепио међуоднос језика и ванјезичке стварности, рад се ослања и на *Zwiebelmodell* језичких нивоа према Дебус (1980), који језик посматра као конструкт састављен од више слојева, сличних слојевима црног лука – нем. *Zwiebel* (уп. Ниблинг и гр. 2008: 2). Попут спољашњих слојева црног лука, спољашњи слојеви језика, нпр. лексика и прагматика, подложнији су утицајима друштвених, политичких и културних промена. Унутрашњи слојеви језика (попут фонологије, морфологије и синтаксе) представљају стабилно језичко језгро, отпорније на промене које долазе споља. У том оквиру лексичка раван представља погодно тло за проучавање новонасталих лексичких јединица током пандемије изазване вирусом корона.

Пандемија је изазвала велико интересовање у оквирима лингвистичких анализа у оба језика. У немачком језику тежиште свих истраживања било је превасходно усмерено на именичку творбу или на опште тенденције у грађењу корона-лексике (уп. Клоза-Кикелхаус 2020, Каћмарек 2021; Симоска 2022; Овшински 2021; Мерс 2021). Сличну ситуацију бележимо и у српском језику (уп. Николић и гр. 2021; Јовановић 2022; Николић 2022). Међутим, придевска творба, уколико је и била предмет рада, приказана је успутно или као периферни творбени процес, што је делимично условљено чињеницом да именичка творба у оба језика показује већу квантитативну и квалитативну продуктивност. Будући да у постојећој литератури за језички пар немачки и српски остаје систематска анализа структурних и семантичких карактеристика придевске творбе у оквиру корона-лексике, овим радом се настоји да се попуни уочена истраживачка празнина, указујући на улогу придева као релевантне категорије у обликовању корона-дискурса у немачком и српском језику.

Услед овог приступа истраживање је засновано на структурално-семантичком приступу у анализи творбених образаца придева који су настали у оквиру пандемије вируса САРС-КоВ-2 и болести ковид-19. Анализа најпре обухвата формални приступ тј. идентификацију творбе-

них елемената, модела и образаца, који затим омогућавају описивање творбеног значења и семантичке структуре придева, најпре у сваком од анализираних језика. Након тога се спроводи контрастивна анализа у циљу разоткривања системских разлика и сличности механизма творбе придева у два језика.

Корпус за анализу укључује примере прикупљене путем интернета (друштвене мреже, електронска издања новина, коментаре читалаца, блогове и форуме), као и из електронских база података и речника оба језика: у немачком OWID –*Neologismenwörterbuch: Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie* (OVID)⁴, *Duden Universalwörterbuch* (Дуден) и *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache – Themenglossar zur COVID-19-Pandemie* (ДРНЈ), а у српском *Речник њојмова из периода епидемије КОВИД* (Слијепчевић Бјеливук, Николић 2022).

2. ТВОРБА ПРИДЕВА У НЕМАЧКОМ ЈЕЗИКУ

На основу анализиране корпусне грађе немачког језика може се констатовати да је број придева релативно низак у односу на укупан број досад ексцерпираних лексичких јединица у постојећој лексикографској литератури (уп. ОВИД). Од око 2000 примера, за које су претходна истраживања утврдила да обухвата новоформирани фонд у области корона-лексице (уп. Дурбаба 2022: 211), нашом корпусном анализом је обухваћено 69 придева, при чему су из истраживања изостављени примери који су и пре пандемије били етаблирани у немачком, пре свега стручном, језику (нпр. *immunkompromittiert*, *kontaktlos*, *negativgetestet* и слично).

Поред тога, анализа је показала да потенцијал за грађење нових лексичких конструкција испољава ограничени број лексема. Најфреквентнија је именица *Corona* (28), затим следе *Pandemie* (9), *Covid/Covid-19* (6) и *Quarantäne* (3), док су именице *Coronavirus*, *Maske*, *Nase* и *Lockdown* знатно ређе заступљене, са по једним до два потврђена примера.

Творбено-структуралном анализом корпуса издвојена су три творбена модела: слагање (50 придева), суфиксација (11 придева) и префиксација (8 придева), при чему ће сваки од њих бити детаљно размотрен у наставку рада.

⁴ Детаљан приказ и анализу Речника неологизама (*Neologismenwörterbuch*) Лајбницовог института за немачки језик у Манхајму (*Leibniz Institut für Deutsche Sprache*), глосар *Нова лексика у вези с пандемијом короне* (*Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie*) налазимо код О. Дурбабе (2022).

2.1. Придевске сложенице

2.1.1. Творбени образац CORONA + ПРИДЕВ

Као што је већ истакнуто, придевске сложенице са именицом *Corona* представљају најфреквентнији творбени образац у анализираном корпусу. Реч је о детерминативним сложеницама чији је први непосредни конституент именица *Corona*, док је други конституент придевска основа. У ову групу убрајају се следећи примери: *coronapositiv*, *coronanegativ*, *coronaspezifisch*, *coronaviral*, *coronaadäquat*, *coronafürchtig*, *coronastill*, *coronasafe*, *coronagerecht*, *coronamüde*, *coronafrei*, *coronaleer*, *coronafest*, *coronasicher*, *coronakonform*, *coronatauglich*, *coronabedingt*, *coronageplagt*, *coronaangepasst*, *coronaerkrankt*, *coronaerprobt*, *coronaangeschädigt*, *coronaangetestet*, *coronatechnisch*, *coronaverängstigt*, *coronaregelwiedrig*, *coronagebeutelt*, *coronagepeinigt*.

Са творбено-структуралног становишта, истиче се разноликост творбених основа у датим примерима, што указује на висок степен флексибилности и продуктивности датог творбеног обрасца. У том погледу могу се издвојити сложенице са симплексним, изведеним и, ређе, сложеним основама. Симплекси су потврђени у примерима попут *coronamüde*, *coronafest* или *coronastill*, док су изведнице фреквентније и обухватају форме попут *coronaspezifisch*, *coronatauglich*, *coronaerkrankt* и сл. Сложена придевска основа јавља се једино у примеру *coronaregelwiedrig*, представљајући структурално најкомплекснију морфемску конструкцију у корпусу.

Ову групу придева одликује изражен творбени потенцијал да се као други конституентски члан јављају елементи чији је статус предмет различитих тумачења, као што су: *-fest*, *-frei*, *-leer*, *-sicher*, *-müde*, *-gerecht*, *-tauglich* и *-technisch*. У литератури се ови елементи означавају као јединице које имају одлике суфикса тј. суфиксоиди, при чему се истиче да је разграничење њихове функције између деривације и композиције једва могуће (уп. Флајшер, Барц 2012: 300; Кунхолд *и гр.* 1975: 67). Будући да теоријско разграничење њиховог статуса није предмет анализе овог рада, приклонимо се тумачењу Флајшер и Барц (2012: 301–305) према којем дати елементи учествују у грађењу сложених придева.

Посебну групу представљају сложенице у којима је основински конституент придев настао од партиципа перфекта, који по правилу означава последицу, стање или резултат неке радње (Енгел 1988: 557), а овде заправо резултат пандемије. Управо из тога произлази и његова висока продуктивност у корпусу, као и агентивно значење (*`erzeugt durch X`*) будући да има функцију да опише појаве или субјекте који су, најчешће негативно, погођени околностима услед корона пандемије: *coronabedingt* ® *hervorgerufen durch die besonderen Umstände während der COVID-19-Pandemie*, *coronaerkrankt* ® *mit dem SARS-CoV-2-Virus infiziert*, *coronagepeinigt* ® *von den besonderen Umständen während der COVID-19-Pandemie nachhaltig stark negativ beeinflusst oder beeinträchtigt* (уп. ОВИД).

Висок степен продуктивности овог творбеног обрасца проистиче из тенденције да се придевске сложенице са партиципским конституентом најчешће јављају у домену језика штампе и медија (уп. Флајшер, Барц 2012: 322; Лоде 2006: 167–168).

Још један значајан аспект анализираних сложеница представља присуство англицизма као базне конституенте. Иако је потврђен на једном примеру (*coronasafe*) истиче се по томе што и постоји синонимна варијанта са елементом *sicher* који је немачког порекла (*coronasicher*), при чему прва тј. *coronasafe* носи у себи већи степен експресивности. Употреба англицизма у овом примеру одражава глобалну природу пандемије, као и тежњу ка интернационализацији медијског дискурса.

Анализирани придеви се могу, на основу значења другог конституентског члана, груписати у неколико значењских целина:

1. означавање здравственог или епидемиолошког стања (*coronapositiv, coronanegativ, coronaviral, coronaerkrankt, coronaangetestet*);
2. означавање степена усклађености са мерама, правилима и препорукама (*coronakonform, coronagerecht, coronaadäquat, coronaangepasst, coronaregelwiedrig*);
3. означавање подобности – да ли је нешто отпорно, погодно или прилагођено околностима пандемије (*coronatauglich, coronasicher, coronafest, coronasafe, coronaerprobt*);
4. означавање одсуства вируса или пандемијских мера (*coronafrei, coronaleer, coronastill*);
5. означавање психолошких или емоционалних стања (*coronamüde, coronafürchtig, coronaverängstigt*);
6. означавање последица или негативних утицаја пандемије (*coronabedingt, coronaangeschädigt, coronageplagt, coronagebeutelt, coronagepeinigt*);
7. означавање специфичне усмерености на неке од околности током пандемије (*coronaspezifisch, coronatechnisch*).

Семантичка класификација показује да ови придеви маркирају различите аспекте пандемијске реалности, од здравственог стања преко емоционалних стања до њихових последица и негативних утицаја. Истовремено илуструју флексибилност и прецизност немачких придевских сложеница у грађењу нових значења у контексту пандемије.

2.1.2. Творбени образац PANDEMIE + ПРИДЕВ

У корпусној грађи потврђено је девет придевских сложеница чији је први непосредни конституент именица *Pandemie*: *pandemiebedingt, pandemiefrei, pandemiegeplagt, pandemiemüde, pandemiegerecht, pandemierelevant, pandemiesicher, pandemietauglich* и *pandemieuntauglich*. Као и претходна група придева (*Corona + Adjektiv*), дате сложенице показују разноликост творбених основа. Приметно је да се истоветни придеви

понављају у функцији придевских основа, било као симплекси или деривати. Изузетак представља придев *pandemierelevant*, тиме што се основа *relevant* у корпусу јавља једино у оквиру описаног творбеног образаца. Ово потврђује нашу тврдњу о високом степену продуктивности и дистрибутивне флексибилности датих творбених образаца, при чему се реализује и семантичка паралелност са претходно обрађеном групом придева (уп. 2.1.1).

2.1.3. Творбени образац COVID + ПРИДЕВ и COVID-19 + ПРИДЕВ

У анализираном корпусу регистроване су сложенице са првим конституентом *Covid* (*covidpositiv*, *covidnegativ*, *covidspezifisch* и *covidgetestet*) или *Covid-19* (*covid-19-spezifisch* и *covid-19-assoziert*). Велики део ових придева се творбено и семантички поклапа са претходно обрађеним обрасцима CORONA + ПРИДЕВ и PANDEMIE + ПРИДЕВ, при чему се у овој групи јавља и једна нова основа (*assoziert*) коју нисмо имали у претходним обрасцима. Реализовање именица *Covid* и *Covid-19* има за циљ прецизност у именовању самог феномена и директну повезаност са вирусом.

2.1.4. Творбени образац QUARANTÄNE + ПРИДЕВ

Корпусна грађа открива и придевске сложенице са првим конституентом *Quarantäne*. Реч је о малој групи придева коју чине: *quarantänebedingt*, *quarantänepflichtig* и *quarantänegemäß*. Док се њихова творбена структура преклапа са претходно обрађеним обрасцима, семантички се могу издвојити две групе придева:

1. означавање ограничења или услова у вези са карантином (*quarantänebedingt*, и *quarantänepflichtig*) и
2. усаглашеност са мерама и правилима карантина (*quarantänegemäß*).

2.1.5. Остали творбени обрасци

Поред доминантних творбених образаца са првим конституентима *Corona*, *Pandemie*, *Covid/Covid-19* и *Quarantäne*, у корпусу су идентификовани и други придеви, формирани по моделу слагања, али са другим именичким основама: *maskenfrei*, *maskenmüde* и *nasenfrei*. Ради се о детерминативним сложеницама са основама *Maske* и *Nase*, при чијем грађењу се реализује и интерфикс *-n-*: *Maske* + (*-n-*) + *frei* ® *maskenfrei*, *Maske* + (*-n-*) + *müde* ® *maskenmüde*, *Nase* + (*-n-*) + *frei* ® *nasenfrei*. На семантичкој равни се издвајају два значења:

1. означавање психолошког стања (*maskenmüde*) и
2. означавање одсуства обавезе, у овом случају ношења маске (*maskenfrei* и *nasenfrei*).

Наведени примери, заједно са придевима са конституентом *Quarantäne*, илуструју померање тежишта творбе са узрочника пандемије (*Corona, Covid/Covid-19*) на њене последице у виду конкретних физичких мера (*Quarantäne* и *Maske*).

Последњи творбени образац у оквиру придевских сложеница илуструје придев *vorcoronisch*. Са творбеног аспекта ради се о сложености типа ПРЕДЛОГ + ПРИДЕВ (уп. Флајшер, Барц 2012: 329; Лоде 2006: 171), чији је први непосредни конституент предлог *vor-* додат на деноминални дериват *coronisch*. Елемент *vor-* је носилац семе '*temporal*', што придеву додаје временско значење у смислу '*пре пандемје, пре њојаве вируса корона*'.

2.2. Придевски суфиксални деривати

Квантитативном анализом корпусне грађе потврђено је једанаест придевских деривата у немачком језику, при чему у девет примера као творбена основа фунгира именица *Corona* (*coronig, coronisch, coronaisch, coronös, coronal, coronalos, coronahaft, coronaesk, coronamäßig*), док су у два примера основе *Coronist* (*coronistisch*) и *Coronavirus* (*coronaviral*). На основу наведених примера може се установити осам творбених образаца који учествују у грађењу деноминалних придевских деривата и то са суфиксима *-isch, -ig, -al, -los, -haft, -esk, -ös* и *-mäßig*. Дати суфикси представљају афиксе са функцијом синтаксичке транспозиције, будући да у свим наведеним примерима творбену основу чине именице које приликом дистрибуције са наведеним суфиксима дају придевске деривате (уп. Доналис 2002: 34).

2.2.1. Суфикс *-isch*

Суфикс *-isch* спада у групу суфикса који служе за грађење релационих тј. односних придева (Флајшер, Барц 2012: 308), будући да има функцију успостављања односа између именице од које је придев изведен и именице уз коју стоји. Тиме фунгирају као тзв. „синтаксичке спојнице” (Велман 1988: 544) без додатног семантичког обогаћивања придева који се њима граде. У корпусу су издвојена три придева са суфиксом *-isch*: *coronisch, coronaisch* и *coronistisch*.

Творбена структура придева *coronisch* огледа се у обрасцу ИМЕНИЦА + */isch/*, при чему долази до редукције именичке основе: *Corona* + */isch/* ® *coronisch*. Семантички посматрано, сем-структура овог придева може се представити парафразом '*Eigenschaften von Personen, Handlungen, Sachverhalten etc. mit Bezug auf die Umstände der COVID-19-Pandemie*' (уп. ОВИД), односно на српском '*карактеристике особа, радњи, околности и сл. које се тичу пандемје ковида 19*'. У фрази *coronische Langeweile* (пример 1) реч је о досади која је у вези са пандемијом ковида-19 или је проистекла из ње, што указује на односно творбено значење самог придева *coronisch*. Дати пример потврђује и тезу

Флајшер и Барц (2012: 341) да суфикс *-isch*, у комбинацији са основама страног порекла као што је именица *Corona*, готово искључиво гради придеве са односним значењем.

1) Gegen *coronische* Langeweile: AWO Vielfalt setzt Schatzkiste gegen Sofakoller. (<https://strelitzius.com/tag/familie/page/29/>)

Поред придева *coronisch*, у корпусу је потврђена и варијанта *coronaisch*. Заправо је реч о истом творбеном обрасцу *Corona* + */isch/* ® *coronaisch*, међутим, у датом придеву не долази до редукције именичке основе, већ она бива задржана у целини. Наведени пример није забележен у ОВИД-у, али је пронађен у примерима ексцерпираним из медијског дискурса (пример 2).

2) *Coronaisch* fortgesetzter Konkretismus des Gottesphantasmas, radikalisiert. Man bedenke: Viren entraten des Stoffwechsels, entsprechend blieb es – immer noch? – unausgemacht, ob sie überhaupt zu den lebenden Mikroorganismen zählen. (https://psychoanalyse.or.at/fileadmin/Media/WAP-HP-Medien/Nachrichten/2021/Rudolf_Heinz_zur_Corona-Pandemie.pdf)

У творбеној структури придева *coronistisch* јавља се деривациона база на *-ist* (*Coronist* ® *eine Person, die sich mit der COVID-19-Pandemie beschäftigt oder in Verbindung mit ihr steht*), са генус семом 'лице' (нем. *Person*), што представља прототипичну ситуацију за грађење релационих придева са суфиксом *-isch*. Као што је претходно објашњено, домаћи суфикс *-isch* је, према Флајшер и Барц (2012: 341), специјализован за интеграцију именица страног порекла у творбени систем немачког језика.

2.2.2. Суфикс *-ig*

Према постојећој литератури (Флајшер, Барц 2012: 337) суфикс *-ig* показује високу продуктивност у немачкој деривацији, формирајући обимне низове речи са различитим основама: именицама, придевима, глаголима и прилозима). У корпусу је потврђен један пример са творбеним обрасцем *Corona* + */-ig/* ® *coronig*. Као и у случају суфикса *-isch*, при грађењу придева *coronig* долази до редуковања именичке основе, што је и једна од карактеристика суфикса *-ig* када је реч о општем вокабулару.

Према речнику неологизама из пандемије короне (ОВИД) његово значење се може описати парафразом '*von den (negativen) Umständen und Bedingungen während der COVID-19-Pandemie geprägt*' односно на српском '*који је последица (негативних) околности и услова током пандемије ковида 19*'. Иако попут придева *coronisch* има релационо значење и успоставља везу између именице уз коју стоји и пандемијских околности, *coronig* истовремено истиче и њихов неповољан утицај.

2.2.3. Суфикс -al

Суфикс *-al* је суфикс страног порекла у немачком језику, који гради придеве додавањем на именичке или конфиксалне основе (уп. Флајшер, Барц 2012: 349). За разлику од претходно описаних суфикса, суфиксу *-al* се у литератури приписује ограничена продуктивност, док у стручном вокабулару показује већи потенцијал за грађење деривата (уп. Лоде 2006: 201).

У корпусу је потврђен придев *coronal*, настао од именичке основе: *Corona* + */-al/* ® *coronal*. Овај придев такође има референцијално значење које се може описати следећом парафразом: '*die durch die COVID-19-Pandemie entstandene Krise betreffend, in ihr entstanden oder geltend*' (уп. ОВИД), тј. срп. '*који се односи на кризу настјалу услед пандемије ковида 19, који је у њој настјао или важио*'. Важно је напоменути да поред овог новонасталог деривата, који још увек има статус неологизма, постоји и придев *koronar*, тј. лексикализовани придев, етаблиран у фонду немачког стандардног, посебно медицинског језика и означава релацију са крвним судовима срца тј. '*zu den Herzkranzgefäßen gehörend, sie betreffend*' (уп. Дуден).

Поред претходно описаног придева, у корпусу је забележен и придев *coronaviral*. Он такође представља именички дериват, али се од *coronal* не разликује по значењу, већ на структуралној основи, која се састоји у томе да његову творбenu основу представља сложеница *Coronavirus*. Реч је о творбеном процесу *Coronavirus* + */-al/* ® *coronaviral*, приликом ког долази до скраћивања основе (*Coronavirus* ® *coronavir-*).

2.2.4. Суфикс -mäßig

Немачки суфикс *-mäßig* такође учествује у грађењу односних придева (често комплементарно са суфиксима *-lich* и *-isch*) (уп. Флајшер, Барц 2012: 346–347), што потврђује и пример из нашег корпуса *coronamäßig* (*Corona* + */-mäßig/*) у значењу '*die durch die COVID-19-Pandemie entstandene (Krisen-)Situation betreffend*' ® срп. '*који се односи на (кризну ситуацију) настјалу услед пандемије ковида-19*' (уп. ОВИД).

2.2.5. Суфикс -los

Суфикс *-los* се у немачком језику развио из слободне морфеме *los* (срп. одвојен, ослобођен) и данас представља продуктивну деривациону морфему са јаким привативним творбеним значењем (уп. Доналис 2002: 115). Готово искључиво гради деноминалне придеве попут примера *coronalos* (*Corona* + */-los/*), који указују на одсуство нечега или недостатак везе са нечим што је изражено именицом у творбеној основи – у овом случају са вирусом корона. Стога се значење придева *coronalos* може описати парафразом '*keine COVID-19-Infektion aufweisend*' (уп. ОВИД).

2.2.6. Суфикс -haft

У корпусној грађи је забележен придев *coronahaft* са творбеном структуром *Corona + /-haft/*. Реч је о продуктивном суфиксу који, према наводима из литературе (уп. Флајшер, Барц 2012: 336; Доналис 2002: 113; Лоде 2006: 349), карактерише комбиновање са именичким основама, приликом ког се конституише компаративно творбено значење. Стога се може закључити да придев *coronahaft* са својим значењем (нем. *mit den Umständen während der COVID-19-Pandemie vergleichbar* ® срп. *који се може упоређивати са околностима током пандемije ковида 19*) у потпуности одговара описаном творбеном обрасцу и творбеном значењу суфикса *-haft*.

2.2.7. Суфикс -esk

У литератури се суфиксу страног порекла *-esk* приписује ограничена продуктивност, као и ограничена могућност комбиновања са творбеним основама, која се углавном своди на именичке основе, као и деривате казуалног карактера (Флајшер, Барц 2012: 350; Доналис 2002: 113; Лоде 2006: 203). Попут суфикса *-haft* карактерише га компаративно творбено значење којим се остварује поређење особине коју изражава придев са оним што је представљено у основи. Пример из корпуса, *coronaesk*, потврђује наведена својства. Ради се о придеву насталом од именице *Corona*, што иде у прилог наводима о комбинаторици, док његово значење '*an die (von manchen als unsinnig oder übermäßig bewerteten) Verordnungen während der COVID-19-Pandemie erinnernd*' (уп. ОВИД) ® срп. *који погледом на прописе током пандемije ковида 19, од стране неких људи оцењене као бесмислене или претеране*, јасно одражава поређење са одређеним аспектима пандемије, укључујући оцењивање њихове претеране строгости или непотребности. За разлику од суфикса *-haft* који само успоставља однос поређења, у примеру са суфиксом *-esk* видимо да његово значење садржи и евалуацију самог говорника.

2.2.8. Суфикс -ös

Суфикс *-ös* јавља се само у споју са именицом *Corona* уз редукцију њене основе: *Corona + /-ös/* ® *coronös*. За разлику од осталих придева, *coronös* је развио чак три значењске варијанте (уп. ОВИД): 1. *coronabedingt* – условљен вирусом корона, 2. *den besonderen Umständen während der COVID-19-Pandemie entsprechend oder an diese angepasst* – означава нешто што је прилагођено специфичним околностима током пандемије ковида-19, 3. *das Coronavirus SARS-CoV-2 übertragend* – означава способност преношења самог вируса корона по аналогiji са већ постојећим придевима из медицинског регистра (нпр. *virös, gripös, infektiös*).

2.3. Творба префиксалних придева

У корпусној грађи потврђено је осам префиксалних деривата у немачком језику који представљају придеве настале додавањем префикса на основу. У датим примерима запажа се постојање три различита творбена обрасца: /post-/ + ПРИДЕВ, /prä-/ + ПРИДЕВ и /un-/ + ПРИДЕВ.

2.3.1. Префикс *post-*

У корпусу су забележена четири примера са префиксом *post-*: /post-/ + *coronaisch* ® *postcoronaisch*, /post-/ + *coronal* ® *postcoronal*, /post-/ + *pandemisch* ® *postpandemisch*, /post-/ + *lokidal* ® *postlokidal*.

У литератури се префиксу *post-* приписује висока продуктивност, нарочито у грађењу лексике која припада стручном регистру (уп. Флајшер, Барц 2012: 356). Представља префикс страног порекла са јасном значењском структуром у односу на основу речи (X), те се значење анализираних придева јасно може конституисати формулом *после X* или *'који се односи на временски период после појаве вируса корона односно после пандемије'*. У наведеним примерима префикс *post-* не мења категоријално значење основе, као ни врсту речи, већ врши семантичку модификацију њеног значења. Стога се на основу творбених структура анализираних примера јасно могу описати и њихова значења: *postcoronaisch* ® *nach der durch das Coronavirus SARS-CoV-2 ausgelösten Pandemie (und ihren Folgen)*, *postcoronal* ® *nach der durch das Coronavirus SARS-CoV-2 ausgelösten Pandemie (und ihren Folgen)*, *postlokidal* ® *nach einem Zeitraum, in dem fast alle wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Aktivitäten auf politische Anordnung hin stillgelegt sind (z.B. zur Eindämmung einer Seuche)*, при чему су за пример *postpandemisch* познате две значењске варијанте: 1. *den Zeitraum nach dem Ausbruch einer Infektionswelle mit einem bestimmten Erreger (z.B. einem Grippevirus) betreffend* и 2. *den Zeitraum nach der COVID-19-Pandemie betreffend, ihn charakterisierend* (уп. ОВИД).

2.3.2. Префикс *prä-*

У анализираној грађи потврђени су придеви *präcoronaisch*, *präcoronal* и *präpandemisch*, настали од претходно анализираних новоформираних основа *coronaisch* и *coronal* (в. 2.2), као и већ постојећег придева *pandemisch*. Реч је, дакле, о творбеном обрасцу *prä* + ПРИДЕВ, при чему префикс не мења врсту речи основе, већ врши семантичку модификацију њене основе. Тако се наведеним дериватима означавају ситуације, стања, појаве и околности настале пре пандемије ковида 19. Семантички посматрано, ови придеви се могу парафразирати као *'који се односи на временски период пре појаве вируса корона односно пре пандемије'*. Тиме префикс *prä-*, заједно са префиксом *post-*, гради бинарну опозицију и преузима улогу средства којим се у творбеним процесима

маркира временска компонента стварности и њеног јасног разграничења на пандемијски и предпандемијски или постпандемијски период.

2.3.3. Префикс *in-*

Упркос чињеници да представља један од најфреквентнијих и најпродуктивнијих придевских префикса домаћег порекла (уп. Флајшер, Барц 2012: 353), префикс *in-* се јавља само у оквиру једног придева у немачком језику. Реч је о придеву *uncoronös*, који није забележен у речнику неологизама ОВИД, али је пронађен у примерима ексцерпираним из медијског дискурса и дискурса друштвених мрежа:

3) Podcast: A!425 – *uncoronös* (<https://aufwachen-podcast.de/2020/03/10/a425-uncoronoes/>)

4) Selbstverständlich tun auch wir hier Alles nur erdenklich mögliche um Euere Spiel bei uns so *uncoronös* wie möglich zu gestalten. (*Facebook/Tumult*)

Попут претходно описаних префикса, префикс *in-* има функцију семантичке модификације, будући да не мења категоријално обележје као ни врсту речи придева са којим се комбинује (*/in-/ + coronös* ® *uncoronös*), већ додаје негацију као значењску компоненту. За разлику од придева у основи (*coronös*), значење анализираног придева се може описати као 'који није повезан са вирусом корона' или 'који није условљен њим вирусом'.

3. ТВОРБА ПРИДЕВА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

На основу анализираних корпусних грађе српског језика може се потврдити да је број придева у српском језику упола мањи него у немачком. Корпусном анализом је обухваћено 28 придева у српском језику који су настали као новотворенице током пандемијског периода, што указује на релативно скромнију продуктивност придевске творбе у поређењу са немачким језиком. Код суфиксалних деривата творбено језгро је структурирано око именица *корона* и *ковид*, док се код префиксалних придева творбено језгро базира на придевима насталим од именица *корона*, *ковид*, *каранџин*, *џандемија* и *еџидемија*. Слагање је потврђено само у два примера, што не изненађује будући да српски нема тенденцију ка грађењу сложеница попут немачког. У наредном делу рада биће представљени творбени модели и обрасци придева у српском у оном редоследу који осликава степен њихове продуктивности.

3.1. Префиксални придеви

У корпусу је потврђено седам творбених образаца као резултат префиксалне творбе у српском језику: /пост-/ + ПРИДЕВ, /после-/ + ПРИДЕВ, /пре-/ + ПРИДЕВ и /пред-/ + ПРИДЕВ, /анти-/ + ПРИДЕВ, /против-/ + ПРИДЕВ, /без-/ + ПРИДЕВ.

Као посебна група издвајају се временски префикси *пост-*, *после-*, *пре-* и *пред-*. М. Николић (2022: 764) образлаже њихову продуктивност социопсихолошким факторима и сматра да је пандемија подстицала човекову потребу за језичким номинацијама које омогућавају временско позиционирање у односу на сам вирус.

3.1.1. Префикси пост- и после-

Анализом су издвојена четири придева са префиксом *пост-*, који се везује за придеве настале у оквиру корона-лексику (*коронски* и *ковидни*) или за лексикализоване придеве српског језика (*карантински* и *пандемијски*): *посткоронски*, *постковидни*, *посткарантински*, *постпандемијски*. Посматрано са творбеног аспекта, реч је о секундарним продуктима творбе, будући да се префикс додаје на постојеће деноминалне придевске деривате (уп. 3.2). Попут свог немачког кореспондента, префикс *пост-* постаје носилац семе 'након, после'.

У корпусу су забележена и два примера са префиксом *после-* (*послекоронски*, *послепандемијски*). Ова два префикса имају синонимно значење, с тим да је префикс *пост-* страног, а *после-* домаћег порекла.

3.1.2. Префикси пре- и пред-

Префикс *пре-* се у примерима везује за идентичне основе као и префикс *пост-*: *прекоронски*, *прековидни*, *прекарантински*, *препандемијски*. Као и њихови кореспонденти у немачком језику граде бинаран однос. Префикс *пре-* носи са собом сему антериорности, односно означава стање које претходи пандемији, мерама и околностима које су из ње проистекле. За разлику од њега, синонимна форма *пред-* потврђена је само у примеру *предкоронски*.

3.1.3. Префикси анти- и против-

Придеви са префиксима *анти-* и *против-* могу означавати особину која је супротна ономе што се налази у основи или означавају супротни став према ономе што је изражено у основи (уп. Клајн 2002: 221). Анализа је показала да је творбени образац са префиксом *анти-* продуктивнији са пет потврда у корпусу: *антикоронски*, *антиковидски*, *антикарантински*, *антипандемијски*, са истим основама које су се јавиле и код префикса *пост-* и *пре-*. Са друге стране, префикс *против-* забележен је у три примера (*противпандемијски*, *противко-*

ронски, *прошивејидемијски*), укључујући и основу која се није јавила у претходно описаним трорбеним обрасцима унутар префиксације (*ејидемијски*).

На крају се може закључити да је творба придева са префиксима *анти-* и *прошив-* мотивисана човековом тежњом да се супротстави пандемијској стварности, а тиме и тежњом ка практичним и идеолошким позиционирањем у односу на њу.

3.1.4. Префикс без-

У примеру *безкоронски* изражено је одсуство појаве изражене у основи (*коронски*). На тај начин суфикс *без-* постаје носилац семе негације, неутрално описујући стање без присуства вируса корона.

3.2. Суфиксални придеви

Насупрот префиксима (в. 3.1), у корпусу се јављају и придевски деривати настали суфиксалном деривацијом, и то уз помоћ суфикса *-ски*, *-аси* и *-ан*. Иако се у постојећој литератури често истиче изражен потенцијал српског језика у области суфиксалне деривације, што би могло навести на закључак да је број суфиксалних придева у корпусу већи, анализа је потврдила свега шест примера који припадају наведеној категорији: *коронски*, *ковидски*, *коронашки*, *ковидашки*, *коронаси* и *ковидан*.

3.2.1. Суфикс *-ски/-шки*

Творбене конструкције са суфиксом *-ски*, односно његовом аломорфном варијантом *-шки*, очекиване су у корпусу, будући да је реч о најважнијем односном суфиксу српског језика (уп. Клајн 2003: 297). Клајн наводи и да „у свом најопштијем значењу, *-ски* изражава однос према мотивној именици” и да се „додаје скоро искључиво на именичке основе”. Наведене тврдње поткрепљују и примери пронађени у корпусу, будући да је суфикс *-ски* додат на именице *корона*, *ковид*, *коронаш* и *ковидаш*: *корона* +/*-ски*/ ® *коронски*, *ковид* +/*-ски*/ ® *ковидски*, *коронаш* +/*-еки*/ ® *коронашки*, *ковидаш* +/*-еки*/ ® *ковидашки*. Из наведених примера види се да код придева *коронски* долази до губљења завршног *-а* у основи, док се у придевима *коронашки* и *ковидашки* губи *-с*, што је према Клајну (уп. 2003: 297) уобичајена појава након основа на *-ш*. На крају се може констатовати и изражена продуктивност суфикса *-ски* у творби односних тј. релационих придева у новијој, тј. пандемијској мотивисаној лексици српског језика.

3.2.2. Суфикс -ан /-ни

Једним примером у корпусу потврђен је суфикс *-ан/-ни*, који такође спада у најфреквентније суфиксе српског језика, при чему се најчешће комбинује са именичким и глаголским, а ређе придевским основама (уп. Клајн 2003: 257–268). У корпусу је потврђен придев *ковидан*, настао деривационим процесом *ковид* + */-ан/* ® *ковидан*.

Квантитативно посматрано, истраживање је показало да је именица *корона* као творбена основа заступљенија у односу на именицу *ковид*. Међутим, у случају суфикса *-ан* није дошло до формирања новог придева са суфиксом *-ан*, будући да у медицинској терминологији српског језика већ постоји лексикализован придев *коронаран* у значењу 'који се односи на крвоџок срца, срчаног мишића' (уп. РСЈ 2011: 558). Управо ова чињеница, заједно са тенденцијом суфикса *-ан* ка комбиновању са именицама страног порекла, нарочито у медицинској терминологији (уп. Клајн 2003: 262), представља погодан услов за настанак новог придева *ковидан*. Са семантичке стране, његово значење се поуздано може описати као 'који је повезан са ковидом, који је ковидом обележен или изазван'. Овај пример илуструје како постојеће лексеме једног језика могу утицати на избор творбене основе или усмеравати развој нових лексичких јединица.

3.2.3. Суфикс -аст

У корпусу је забележен и придев *коронаст*, настао творбеним обрацем *корона* + */-аст/*. Према И. Клајну (2003: 273) суфикс *-аст* представља продуктиван придевски суфикс српског језика, који се претежно додаје на именичке основе. У датим творбеним конструкцијама означава сличност са неким аспектом или неком особином именице у основи, па се значење може описати и парафразом 'који је као и X', 'који је попут X', при чему X представља именицу у основи (уп. Бабић 2002: 486), а овде попут вируса короне или околности које су проистекле из њега.

3.3. Придевске сложенице

У српском језику се могу идентификовати и примери придевских сложеница насталих у оквиру дискурса о ковиду-19. Као једини примери ове групе јављају се сложенице *ковидпозитиван* и *ковиднегативан*, који се односе на резултате тестирања. Примери илуструју чисте придевске сложенице детерминативног типа, са провидном везом између првог и другог конституента. Као детерминативна конституента једино се јавља именица *ковид*.

4. КОНТРАСТИВНА АНАЛИЗА

Контрастивна анализа немачких и српских придева насталих у оквиру пандемије ковида-19 открива низ структуралних, семантичких и продуктивних различитости два анализирана језика.

Формално посматрано, у немачком језику доминирају сложени придеви са именицом као првим конституентом. Осим тога, немачки показује и развијену суфиксалну деривацију, обухватајући спектар од осам различитих суфикса: *-isch*, *-ig*, *-al*, *-los*, *-haft*, *-esk*, *-ös* и *-mäßig*. Најмањи степен продуктивности показују префиксални придеви, будући да у њиховом грађењу учествују свега три префикса (*post-*, *prä-*, *un-*) ограничених дистрибутивних могућности. Српски језик, са друге стране, показује већу продуктивност у творби придева са префиксима *йоси-*, *йосле-*, *йре-*, *йрег-*, *анши-*, *йроши-* и *без-*. Након тога следи суфиксација са три творбена обрасца и суфиксима *-ски/-шки*, *-ан/-ни* и *-аси*, а затим слагање са свега два потврђена примера.

Када је реч о сложеницама оба језика граде детерминативне сложенице. У немачком се као детерминативни конституенти јављају лексема *Corona*, *Pandemie*, *Covid*, *Covid-19*, *Qarantäne*, *Maske* и *Nase*, а у српском само лексема *ковид*. У немачком се дате именице често комбинују са основама различитог степена комплексности, што указује на флексибилност самог модела творбе, као и на могућност прецизнијег описа различитих аспеката пандемијске стварности.

У суфиксалној творби у немачком језику идентификовано је седам творбених образаца, при чему се поред лексема *Corona*, као основа јављају и њен дериват *Coronist* и сложеница *Coronavirus*. Насупрот тога, у српском су забележена три творбена обрасца са основама *корона* и *ковид*, као и дериватима *коронаш* и *ковидаш*. У савременој творби српског језика суфикс *-аш* твори жаргонске именице са обележјима ироније, омаловажавања и подругљивости (уп. Бугарски 2006: 72–75). Иако се оне у придевима *коронашки* и *ковидашки* комбинују са неутралним суфиксима, продукт ове творбе задржава и експресивна својства саме основе. У немачком се евалуативне семе јављају само код суфикса *-esk* односно придева *coronaesk*, којим се мере и прописи током пандемије ковида 19 оцењују као бесмислене или претеране. Поред преклапања творбених основа *корона* и *ковид*, немачком и српском је заједничка и реализација општих, продуктивних суфикса референцијалног типа, који се истовремено добро комбинују са основама страног порекла: *-isch*, *-ig* и *-al* у немачком, односно *-ски* и *-ан* у српском. Поред односног значења, у оба језика се јављају придеви са компаративним значењем. У немачком ту функцију преузима суфикс *-haft*, а у српском суфикс *-аси*. Са друге стране, немачки суфиксални деривати развијају и привативно значење (*coronalos*), које се у српском не реализује на суфиксалном нивоу, већ у оквиру префиксалних придева (*безкоронски*).

Анализа префиксалних придева је, поред квантитативне разлике у немачком и српском (у немачком је најмање продуктиван начин грађења придева, а у српском најпродуктивнији), указала и на сличности када је реч о временским префиксима са семом anteriornosti и posteriornosti. Наиме, анализом творбено-семантичке структуре префикса *post-* и *prä-* у немачком и префикса *hinter-*/*hinter-* и *vor-*/*vor-* у српском језику може се успоставити како формална тако и значењска еквиваленција. Са друге стране, српски придеви негују дату бинарну опозицију и кроз означавање става према пандемији кроз префиксе *анџи-*/*иpоџив-*, што у немачком није потврђено корпусном анализом.

5. ЗАКЉУЧАК

Овим радом се први пут, на контрастивном плану, за језички пар немачко-српски системски анализира придевска творба у короналексици, чиме се попуњава истраживачка слика која је била усмерена на именице. Анализа је потврдила да придеви упркос маргинализацији у досадашњим истраживањима, ипак представљају релевантну и функционалну категорију у језичком одговору на новонасталу друштвену стварност. Контрастивна анализа је показала да немачки и српски користе различите творбене механизме, иако су мотивисани истим вањезичким фактором. Немачки тежи слагању које му омогућава да сложене значењске односе изрази економичније, дакле унутар једне лексеме уместо путем ширих синтаксичких конструкција. Српски тежи префиксацији која омогућава семантичко позиционирање говорника у односу на пандемијску реалност. Суфиксална деривација у оба језика иде даље од формалног и показује различите начине обликовања значења придевских јединица. Стога спроведена анализа не доприноси само опису појединачних творбених модела, већ ширем сагледавању начина на који два типолошки различита језика реагују на нове друштвене околности. Будућа истраживања би могла да испитају степен лексикализације анализираних придева, као и њихову одрживост у језику након пандемије.

Корпус

ДРНЈ: *Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache*, Themenglossar zur COVID-19-Pandemie. <https://www.dwds.de/themenglossar/Corona>.

Дуден: *Duden Universalwörterbuch*. www.duden.de.

ОВИД: *OWID – Online Wortschatz-Informationssystem Deutsch, Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie, Neologismenwörterbuch*, Mannheim: Leibniz-Institut für Deutsche Sprache. <https://www.owid.de/docs/neo/listen/corona.jsp>.

Николић, Слијепчевић Бјеливук 2022: М. Николић, С. Слијепчевић Бјеливук, *Речник појмова из периода епидемије ковида*, Институт за српски језик, САНУ.

Литература

Бабић 2002: S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb: Nakladni zavod Globus.

Бугарски 2006: R. Bugarski, *Žargon*, Beograd: Biblioteka XX vek.

Велман 1998: H. Wellmann, Die Wortbildung, in: *Dudenband 4*, 408–557.

Доналис 2002: E. Donalies, *Die Wortbildung des Deutschen. Ein Überblick*, Tübingen: Narr Verlag.

Дурбаба 2022: О. Дурбаба, Документаризација неологизама у доба пандемије (на примеру једног дигиталног глосара немачког језика): „und dann kam corona...”, у: Љ. Раденковић (уред.), *Јавни говор у условима пандемije ковида 19*, Ниш: Српска академија наука и уметности, 211–224.

Енгел 1988: U. Engel, *Deutsche Grammatik*, Heidelberg: Julius Goos Verlag.

Јовановић (2021): J. Јовановић, Англицизми у номинацији појмова везаних за епидемију вируса ковид 19, Београд: *Новоречје*, год. 3, бр. 5, Београд, 82–96.

Каћмарек 2021: H. Kaczmarek, Coronavirus(-Pandemie) in Sprache und Denken. Ein Exkurs anhand der deutschen online-Nachrichtenmeldungen, *Linguistische Treffen in Wrocław 19*, Wrocław, 107–118.

Клајн 2002: И. Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, Први гео: Слањање и префиксација, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Клајн 2003: И. Клајн, *Творба речи у савременом српском језику*, Други гео: Суфиксација и конверзија, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Клоза-Кикелхаус 2020: A. Klosa-Kückelhaus, Neue Wörter in der Coronakrise – von Social Distancing und Gabenzaun, *Sprachreport*, 2, 6–8.

Кунхолд и др. (1975): I. Kühnhold, O. Putzer, H. Wellman, *Deutsche Wortbildung: Typen und Tendenzen in der Gegenwartssprache. Hauptteil 2. Das Substantiv*, Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann.

Лоде (2006): M. Lohde, *Wortbildung des modernen Deutschen. Ein Lehr- und Übungsbuch*, Tübingen: Narr Verlag.

Мерс 2021: C. Möhrs, Was Wörter über die Coronakrise erzählen, in: *Mitteilungen des Deutschen Germanistenverbandes*, 68, 2, 141–151.

Ниблинг и др. 2008: D. Nübling (In Zusammenarbeit mit A. Dammel, J. Duke und R. Szczepaniak), *Historische Sprachwissenschaft des Deutschen. Eine Einführung in die Prinzipien des Sprachwandels*, Tübingen: Gunther Narr Verlag.

Николић и др. 2021: М. Николић, С. Слијепчевић Бјеливук, С. Новокмет, Нове речи у српском јавном дискурсу као последица пандемије ковида 19, у: *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LI/1, 365–390.

Николић 2022: М. Николић, Лексика са семантичком компонентом простора и времена у српском јавном дискурсу током пандемије ковида, Београд: *Јужнословенски филолог*, Vol 78, Issue 2, Београд, 747–769.

Овшински 2021: P. Owsinski, Zum Einfluss fremder Morpheme auf die deutsche Sprache aus der Zeit der SARS-CoV-2-Pandemie, *Colloquia Germanica Stetinensia*, 30, 139–154.

РСЈ 2011: *Речник српског језика*, Нови сад: Матица српска.

Симоска 2022: S. Simoska, Die Versprachlichung pandemiebedingter Verhaltenskonzepte oder die Neubildungspotenz der deutschen Sprache am Beispiel der Covid-19-Pandemie, Nikšić: *Časopis za nauku o jeziku i književnosti*, 40, Nikšić, 271–289.

Улрих 2020: W. Ulrich, *Sprachwandel, sprachliche Zweifelsfälle und Entwicklungstendenzen der Gegenwartssprache*, Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren.

Флајшер, Барц 2012: W. Fleischer, I. Barz, *Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache*, Tübingen 2012.

Sofija I. Mijović / ZUR ADJEKTIVBILDUNG IM KONTEXT DER COVID-19-PANDEMIE. EINE KONTRASTIVE ANALYSE DES GEGENWÄRTIGEN DEUTSCHEN UND SERBISCHEN

Zusammenfassung / Der vorliegende Beitrag untersucht die Adjektivbildung im gegenwärtigen Deutschen und Serbischen im Kontext der COVID-19-Pandemie aus wortbildungs- und bedeutungsbezogener Perspektive. Während sich die bisherige Forschung zur pandemiebedingten Lexik überwiegend auf die Bildung von Substantiven konzentriert hat, richtet diese Studie den Fokus auf adjektivische Neubildungen, die seit 2020 im öffentlichen Diskurs belegt sind. Berücksichtigt werden dabei sowohl frühpandemische als auch während und nach der Pandemie entstandene Formen. Methodisch basiert die Untersuchung auf einem strukturell-semanticen Ansatz, der die an der Wortbildung beteiligten morphologischen Einheiten systematisch erfasst und deren Beitrag zur Bedeutungsstruktur der Adjektive beschreibt. Auf dieser Grundlage werden die zugrunde liegenden Wortbildungsmodelle analysiert und miteinander verglichen.

Schlüsselwörter: Wortbildung, Adjektive, Pandemie, Covid-19, Deutsch, Serbisch, kontrastive Analyse

Примљен: 11. 1. 2026.

Прихваћен јануара 2026.